

Kirjastopalvelujen turvaaminen ja kehittäminen

Kunnanhallitus 02.09.2024 § 149
103/12.03.02/2024

Valmistelija

Kunnanjohtaja Rauno Peltola

Kustavin kunnanvaltuusto on kokouksessaan 14.11.2022 § 48 hyväksynyt kunnan strategian vuosille 2023-2030. Yhtenä keskeisenä strategisena tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja sen mukaisena kriittisenä menestystekijänä taide- ja kulttuuritoiminnan, kirjastopalveluiden ja liikunnan edistäminen.

Strategisena tavoitteena on myös tasapainoinen ja investoinnit mahdollistava talous, jonka toteutumisen kriittisenä menestystekijänä nostetaan esiin palveluiden vaihtoehtoiset järjestämistavat. Kuntastrategian toteuttamisohjelman mukaisesti kunnassa on meneillään palveluiden järjestämisselvityksen ja -suunnitelman laatiminen. Lisäksi Vehmaan, Taivassalon ja Kustavin kunnat ovat pitkäjännitteisesti kehittämässä kuntien välistä yhteistyötä.

Kirjastotoimen ylitarkastaja Anu Ojaranta oli maanantaina 22.4.2024 tapaamassa kunnan toimihenkilöitä. Mukana tapaamisessa oli Turun kaupunginkirjaston kirjastopalvelujohtaja Rebekka Pilppula edustamassa Vaski-kirjastokimppaa. Kustavista tapaamiseen osallistuivat kirjastonhoitaja-kulttuurisihteeri Anna Leimola, rehtori-sivistystoimenjohtaja Kaisa Olari ja kunnanjohtaja Rauno Peltola.

Tapaamisesta laadittuun raporttiin on kirjattu, että uuteen kunnantaloon ”suunniteltua tilaa ei ollut ajateltu puhtaasti kirjaston toiminnallisuuden kautta. Tila pitää suunnitella niin, että se on suunniteltu puhtaasti kirjaston toiminnoista ja toiminnallisuudesta lähtien.”

Raportissa nostetaan ansiokkaasti esille useita kirjaston suunnitteluun ja toimintaan liittyviä haasteita, joista useat johtuvat käytettävissä olevien tilojen rajallisuudesta ja siitä johtuvasta suunnittelutarpeesta:

- Minne sijoitetaan Vaski-logistiikkaan tarvittavat tilat
- Minne sijoitetaan toimintaa helpottava itsepalveluautomaatti
- Minne sijoitetaan palautuskirjojen hylly tai varattujen kirjojen lukittava palautuslaatikko
- Sisäänkäynti kirjastoon omatoimiaikana?
- Monitoimitilan käyttö?

Raportissa todetaan myös, että ”kirjastopalvelut kunnassa tulee järjestää niin, että kirjastolaissa mainitut yleisen kirjaston tehtävät täyttyvät. Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- edistää lukemista ja kirjallisuutta
- tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.”

Eräissä muissa yhteyksissä on esitetty väitteitä siitä, ettei kunta kykenisi täyttämään kirjastolain vaatimuksia. Väitteet perustuvat ilmeisesti ainoastaan kirjaston neliömääriin, mutta turvatakseen kirjastotoimen lakimääräiset velvoitteet ja varmistakseen kirjaston jatkuvan kehittämisen, on perusteltua kartoittaa myös eri yhteistyömahdollisuuksia.

Keskusteluissa on hyvin käynyt ilmi, että omatoimikirjaston ja siihen liittyvän laitteiston suunnitteluun, hankintaan ja toteuttamiseen tarvitaan ko. toimista kokemusta omaavaa asiantuntija-apua. Kunnan rajallisten resurssien puitteissa omatoimikirjaston toteuttamisen ja kehittämisen sekä kirjastopalveluiden turvaamisen kannalta on perusteltua selvittää kuntayhteistyön mahdollisuudet.

Kustavin luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden keskuudessa on yhteinen näkemys kirjastotoimen ja lähikirjaston välttämättömyydestä ja merkityksestä kuntalaisten palveluiden ja kunnan elinvoiman kannalta. Tavoitteena onkin seinien sijasta keskittää huomio nykyaikaisiin palveluihin ja toimintatapoihin sekä innostusta osoittavaan kehittämistyöhön.

Kuntien välisellä yhteistyöllä on mahdollista turvata aiempaa nykyaikaisemmat sekä laadukkaammat kirjastopalvelut. Yhteistyöllä voidaan hankkia tarvittavaa kokemusta ja asiantuntijuutta itsepalvelukirjastosta sekä esimerkiksi kehittää kirjastojen hankintoja ja kokoelmien kattavuutta, mahdollisesti yhteisen henkilöstöresurssin kohdentamista ja palveluiden saatavuutta.

Esittelijä kunnanjohtaja Rauno Peltola

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää kirjastopalvelujen toiminnan turvaamiseksi ja kehittämiseksi

1) määrätä kunnanjohtajan käynnistämään keskustelut kirjastotoimen kuntayhteistyöstä kunnan yhteistyötahojen kanssa ja

2) määrätä kunnanjohtajan selvittämään kuntayhteistyön vaihtoehtoiset toimintatavat ja tuomaan asian kunnanhallituksen päätettäväksi ilman aiheetonta viivytystä

Kunnanhallituksen päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano Kunnanjohtaja